

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

DDK 106
UFD
27 APR. 2005
Saksnr. 200404093
Arkivkode: 510

Oslo 26.04.2005

KUNNSKAPSLØFTET – HØRINGSUTTALELSE FRA NFFL

Vi viser til det utsendte høringsdokumentet med forslag til fag- og timefordeling for grunnskolen, fag- og timefordeling for fellesfag i videregående opplæring, omfang av programfag og prinsipper for valg av programfag i videregående opplæring.

Vi vil gjerne starte vår uttalelse med å vise til Skoleplakatens mål og visjoner for skolevirksomheten:

Kultur for læring	UFD
Skoleplakaten	
Skolen og lærebedriften skal:	
1. gi alle elever og lærlinger like muligheter til å utvikle sine evner og talenter	
2. stimulere elevenes og lærlingenes lærelyst, utholdenhet og nysgjerrighet	
3. stimulere elevene og lærlingene til å utvikle egne læringsstrategier og evne til kritisk tenkning	
4. stimulere elevene og lærlingene i deres personlige utvikling, i å utvikle sosial kompetanse og evne til demokratiforståelse og demokratisk deltakelse	
5. legge til rette for at elevene og lærlingene kan foreta bevisste valg av utdanning og fremtidig arbeid	
6. bidra til at lærere og instruktører fremstår som tydelige ledere og som forbilder for barn og unge	
7. stimulere, bruke og videreutvikle den enkelte lærers kompetanse	
8. fremme differensiert opplæring og varierte arbeidsmåter	
9. sikre at det fysiske og psykososiale arbeids- og læringsmiljøet fremmer helse, trivsel og læring	
10. legge til rette for at foresatte og lokalsamfunnet blir involvert i opplæringen på en meningsfylt måte	

Vi mener det er viktig å holde fokuset på de idealene som ligger nedfelt her. Sammen med de definerte basisferdighetene, skulle disse kjernefaktorene gi et godt grep om den norske grunnopplæringen.

Vår vurdering av forslaget til Fag- og rammetimeplan for grunnskolen og den videregående skolen bygger på disse grunnverdiene.

Så over til de forslagene som vi finner grunnlag for å gi uttalelse i:

Grunnskolenivået

Til forslag nr. 1: Vi er positive til at det lokale handlingsrommet økes, slik at den enkelte skoleeier og skole gis nye muligheter til å velge læringsarena, arbeidsmetoder og tilnærming til lærestoffet. Vi tror dette vil kunne stimulere til variasjon og mangfold innenfor opplæringen, noe vi mener er verdifullt. Som representanter for friskolene ser vi positivt på at ALLE skoler uavhengig av eierform nå kan utvikle sine egne "alternative program" for deler av opplæringsløpet.

Til forslag nr. 2: Vi finner begrunnelsen for navneforslagene logisk.

Til forslag nr. 3: Vi mener forslagene er gode. Skoleeiers rett til å tilpasse innfasingen til de enkelte årstrinnene er positiv, og kanskje særlig gunstig for små skoler/friskoler.

Til forslag nr. 4: Dette forslaget har NFFL følgende uttalelse til:

Vi ser forslagene som et uttrykk for tanken om å utvikle "hele mennesket", men utfra en helheltig analyse av hvilke ferdigheter og holdninger som bør prioriteres for dette trinnet, så kan vi ikke være enig i den spesifiseringen som er foreslått. Vårt syn er at enten må den enkelte skoleeier stå fritt til selv å prioritere innenfor de nevnte fagene, eller så vil NFFL be om at denne timetallsrammen brukes til å styrke de praktisk-estetiske fagområdene.

NFFL vil dessuten etterlyse en konkretisering av hvordan reformen med "**1 time fysisk trening hver dag**" er tenkt gjennomført. Det må avklares hvordan denne målsettingen skal realiseres. Vi mener at det må prioriteres langt høyere enn hittil å stimulere barn og ungdom til fysisk trening, leik og aktiv rekreasjon. Dette må enten innebære at faget kroppsøving får et sterkt utvidet timetall, eller så må andre ressurser tilføres skolesamfunnet. Det må være mulig å se satsingen på fysisk trening, skolemåltider og skolehelsetjeneste i en helhet.

NFFL ber om at kroppsøvingfaget får følgende uketimerammer på barnetrinnet:

1. – 4. årstrinn: 2 timer pr. uke – dvs. 76 årstimer mer enn i forslaget
5. – 7. årstrinn: 3 timer pr. uke – dvs. 76 årstimer mer enn i forslaget

For å nå denne målsettingen kan timene i 1. – 4. trinnet for eksempel tas fra KRL og engelsk, mens timene for 5. – 7. trinnet bør komme som tilleggstimer. Dvs. med økning av den totale undervisningstiden. På disse årstrinnene er det naturlig å tenke i retning av organiserte skoleidretts- og/eller friluftaktiviteter, der det legges til rette for egne aktivitetsdager og temadager. Dette for å øke både miljø- og mestringskvaliteten i faget.

Til forslag nr. 5: NFFL støtter tanken om programfagene og hvordan ressursorganiseringen kan skje. Men vi vil gjerne at den enkelte skoleeier og skole stilles friere til selv å prioritere hvilke av de ordinære fagene inntrekket skal skje fra. Dette utfra tanken om at programfagene kan være av ulikt slag, og samarbeidet mellom ungdomsskole og videregående skole kan være på ulikt nivå, for eksempel i forhold til lærersamarbeid.

Vi vil dessuten føre videre prinsippet om en styrket kroppsøving. Derfor vil vi øke timetallsrammen slik at det på hvert årstrinn gis 3 timer pr. uke i kroppsøving. Dvs. at det trengs en styring på 38 årstimer i fagrammen.

NFFL forslår derfor følgende endringer i forhold til UFDs forslag:

- ressurser til programfagene kan tas med inntil 1 uketimer fra hvert av de faste fagene
- kroppsøvingfaget økes til 3 uketimer på hver årstrinn, ved at 38 timer/1 uketimer tas fra rammen for 2. fremmedspråk.

Til forslag 6: NFFL støtter forslagene fra UFD. Vi tar et forbehold om at effektiviteten i opplæringen kan opprettholdes ved at gruppestørrelsen (for de som har tegnspråk som førstespråk) kan sikres ressursmessig. Vårt forslag er at det fastsettes et maksimaltall på en tegnspråkgruppe, og at hver skole sikres egne ressurser til denne opplæringen. For øvrig mener NFFL at lignende ressurstildeling bør kunne skje til grupper med tunghørte, da denne gruppen også trenger egne ressurser for å lære takle sitt kommunikasjonshandicap.

Av de 2 alternativene vedr. timetallet støtter vi alternativ 2.

Videregående skoles nivå

Her vil vi først vil gi noen generelle uttalelser:

NFFL mener det er uheldig å låse timefordelingen før vi har noen oversikt over programfagene. Det er først når vi ser utkastene til læreplaner vi forstår konsekvensene for organiseringen av fagene. NFFL mener derfor at den endelige fastsettingen av fag- og rammetimetallet bør skje etter at forslaget til læreplaner har vært på høring.

Generelt mener NFFL at forslaget til ny fag- og rammetimeplan forutsetter skoler av ganske betydelig størrelse for å kunne tilby noen reelle valgmuligheter. Dette er beklagelig, ettersom både friskoler og mange offentlige skoler er relativt små og tilpasset lokale forhold.

Det synes for oss uklart hva organisering av timene i 60-minutters enheter vil kunne bety rent praktisk, men vi tolker det som et ønske om å tilrettelegge for friere organisering av skoledagen. I så fall finner vi det positivt.

NFFL vil understreke viktigheten av at basisferdighetene prioriteres også på dette skolenivået, slik at den generelle kompetansen i samfunnet styrkes over tid.

Til forslag 7: NFFL støtter hovedtrekkene i forslaget, men med følgende avvikende forslag:

- 1) I dagens vgs har studieretningsfaget C-språk og det obligatoriske B/C-språket hatt samme læreplan og samme timetall/omfang pr. år. Kun B-språk fordypning har hatt omfang 5 t/uke. Parallellegging har dermed vært mulig. Dette synes å bli vanskelig i forslaget til ny ordning, noe som vil frykter vil bli en ordning som forutsetter skoler av stort omfang.

NFFL frykter også at dagens B-språk kan forsvinne som en konsekvens av at elevene får mulighet til å velge et annet fremmedspråk på videregående enn det de har hatt på ungdomsskolen. NFFL foreslår derfor at det knyttes kompetansekrav fra det europeiske referanseverket (A1 - C2) til de ulike avslutningsnivåene i fremmedspråkene og at dette gjenspeiles i læreplanene slik at programfagene og de

obligatoriske fagene fortsatt kan parallellegges og at også små skoler har mulighet til å opprettholde et bredt språktilbud.

- 2) NFFL mener det er uheldig at et svært nyttig allmennfag som økonomi og informasjonsbehandling skal fjernes, og at kjernepunktene i faget skal overtas av andre fag (samfunnslære og matematikk på VG2). Så lenge vi ikke kjenner innholdet i disse fagene har vi problemer med å anbefale denne omleggingen. Kompetanse innenfor økonomi og IKT bør betraktes på linje med basisferdighetene på dette skolenivået. Vi vil derfor foreslå at dette faget kan opprettholdes som et 5-timers programfag på Vg1.
- 3) NFFL mener at matematikk på VG2 må kunne være enten fellesfag eller programfag, ikke slik at de som velger programområdet realfag også må ha 3 timer fellesfag i matematikk. Elever som velger matematikk programfag i Vg2 og Vg3 må i stedet velge et annet 5-timers programfag i Vg2. Disse elevene får da 92 timer samlet.

Til forslag 8: NFFL støtter prinsippet om at elevene skal bygge kompetanseplattformer med tyngdepunkt innenfor et bestemt programområde. Men samtidig er det viktig at skolen tilrettelegger for valgmuligheter ved å åpne for rett til å velge fag på tvers av studieretningene. Vi synes at sammenknytningen mellom valg av programfag og programområder er i strammeste laget, og vi hadde helst sett at den nåværende valgfriheten og fleksibiliteten beholdes, slik at elevene kan tilpasse sine valg av programfag til sine ønskede høyere studier og dermed planlegge sin fremtid i tråd med evner og interesser.

NFFL har derfor følgende avvikende forslag til pkt c): I programområder med 30 uketimer pr. år skal eleven bruke minimum 15 timer over 3 år til programfag innenfor det programområdet som er valgt. Øvrige timer skal kunne brukes til valgfrie programfag både fra eget programområde og fra andre studieforberedende programmer.

Til pkt d) blir forslaget som følger: I programområder med 35 uketimer pr. år skal eleven bruke minimum 20 timer over 3 år til programfag innenfor det programområdet som er valgt. Øvrige timer skal kunne brukes til valgfrie programfag både fra eget programområde og fra andre studieforberedende programmer.

NFFL mener prinsipielt at det i alle program- og fagkombinasjoner settes et prinsipp om at alle elever skal ha minimum 3 timer kroppsøving pr. uke, eventuelt i kombinasjon fellesfag og programfag. Skoleeier/rector bør ha fullmakt til å tilrettelegge for lokale løsninger, innenfor det samlede lokale utdanningstilbudet.

Til forslag 9: Vi støtter forslaget.

Til forslag 10: Vi støtter forslaget. Vi mener at timer til kroppsøving eventuelt må kunne tas av denne rammen.

Til forslag 11: Vi er uenige i dette forslaget vedr. kroppsøvfingsfaget.

Toppidrettstilbudet

Siden NFFL har de 2 eneste toppidrettsgymsnasene som medlemmer, så vil vi gjerne omtale hvilke løsninger som må på plass for å sikre dette tilbudet innenfor den nye strukturen.

Det finnes i dag to toppidrettsgymnas med toppidrettsfagsats i Norge, Norges Toppidrettsgymnas (NTG) og WANG Toppidrett. NTG har avdelinger i Bærum, Geilo, Lillehammer og Kongsvinger, mens Wang ligger i Oslo.

Disse skolene tilbyr toppidrettstalenter et allmennfaglig (studiespesialiserende) skoletilbud i kombinasjon med toppidrettstrening og fordypning i egen idrett. Den idrettslige delen av undervisningen oppfyller spesialidrettens krav for å kunne nå et høyt internasjonalt nivå som toppidrettsutøver.

I utviklingen av de nye utdanningsprogrammene ønsker NFFL at toppidrettsgymnasene får følgende tilpasning til den nye strukturen:

NFFL ønsker at det åpnes for at toppidrettsgymnasene kan tilby toppidrettsfaget som **Toppidrett/fordypningsidrett (5+5+5)** alle tre årene som valgfritt programfag innenfor det **studiespesialiserende programområdet**. Fordi mange av elevene våre ønsker fordypning i for eksempel 3 realfag, ønskes dette i tillegg til de 90 uketimene som kreves over tre år, slik at det totalt blir **105 uketimer** på vitnemålet. For et fåtall av elevene som vil satse mest på idrett, ønsker vi at det vil bli mulig å få godkjent 10 av disse 15 timene innenfor de 10 timene som er *disponible til valgfrie programfag*.

Dersom ordningen med fordypningspoeng for elever som har fordypning utover minimumskravet opprettholdes i de nye programområdene, søkes det også om at Toppidrett fordypning vil utløse fordypningspoeng for våre elever.

For ordens skyld opplyser vi om at alle toppidrettselever har flere timer trening hvert år utover de timene som kommer til uttrykk på vitnemålet.

Avslutning

Til slutt vil vi tilbake til Skoleplakatens idealer. Vi vil understreke betydningen av ikke ensidig å telle timer i forbindelse med kvalitetssikring av opplæringsmålene. Minst like viktig er det å vektlegge et positivt læringsmiljø, der tetthet og nærhet mellom elever og lærere er optimal. Det vil være et tap for kvaliteten hvis de strukturene som bestemmes først og fremst er fordelaktige i de store enhetene med et komplekst tilbud. Strukturen må bli slik at den kan ivaretas på mindre skoler på en god måte. Da må det være nok fleksibilitet og handlingsrom i systemet, slik at den lokale skoleeier og leder kan organisere tilbudet utfra gitte forutsetninger om rom og ressurser.

Herved oversendes uttalelsen vår til departementet.

Vennlig hilsen
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund

Ragnar Johansen
Styreleder